

**GRAMATYKA OPISOWA JĘZYKA POLSKIEGO CZ. 2. – SKŁADNIA**  
**(wykłady dla II roku studiów I stopnia**  
**filologia polska, studia stacjonarne)**

Zajęcia trwają przez semestr, kończą się egzaminem w sesji zimowej. Studenci są zobowiązani do znajomości materiału omawianego na wykładzie oraz wskazanych lektur.

Warunkiem zaliczenia wykładu jest regularne uczęszczanie na zajęcia (dopuszczalne dwie nieobecności). Wykład obowiązkowy do egzaminu z gramatyki opisowej cz. 2.

**PLAN ZAJĘĆ:**

1. 3 X – WPROWADZENIE DO SKŁADNI. Przedmiot składni i jej miejsce w systemie języka. Problem jednostki składniowej: zdanie, wypowiedzenie, oznajmienie, zawiadomienie. Predykcja jako istota komunikatu językowego.
2. 10 X – OPIS ZDANIA POJEDYNCZEGO W UJĘCIU ZENONA KLEMENSIEWICZA. Części zdania i typy związków składniowych. Dyskusyjne problemy opisu zdania pojedynczego.
3. 17 X – WPROWADZENIE DO OPISU ZDANIA ZŁOŻONEGO. Typy zdań złożonych hipotaktycznie.
4. 24 X – OPIS ZDANIA ZŁOŻONEGO W UJĘCIU ZENONA KLEMENSIEWICZA cd. Typy zdań złożonych parataktycznie. Dyskusyjne problemy składni zdania złożonego. Zalety i niedostatki opisu składniowego Klemensiewicza.
5. 14 XI – WPROWADZENIE DO SKŁADNI STRUKTURALNEJ. Formalna koncepcja zdania. Grupa składniowa i składnik. Zdanie a grupa. Grupy podrzędne i współrzędne; endo- i egzocentryczne.
6. 21 XI – ANALIZA NA SKŁADNIKI BEZPOŚREDNIE jako sposób prezentacji struktury wypowiedzenia. Składniki bezpośrednie i składniki terminalne.
7. 28 XI – KONOTACJA SKŁADNIOWA jako podstawowy mechanizm zdaniotwórczy. Typy konotacji. Konotacja jako własność leksemów i jako cecha form (zapowiadanie innych form w tekście). Konotacja podrzędnika i nadrzędnika. Pojęcie frazy.
8. 5 XII – TYPY WYMAGAŃ KONOTACYJNYCH POLSKICH LEKSEMÓW I FORM. Dyskusyjne problemy konotacji. Problem konotacji obligatoryjnej i fakultatywnej.
9. 12 XII – SCHEMATY ZDANIOWE POLSZCZYZNY: Pojęcie schematu zdaniowego. Podstawowe schematy zdaniowe polszczyzny oraz ich realizacje.

10. 19 XII – AKOMODACJA SYNTAKTYCZNA JAKO MECHANIZM GRUPOTWÓRCZY. Istota akomodacji i jej typy: akomodacja morfologiczna, leksykalna, czysto składniowa.
11. 2 I – WŁASNOŚCI AKOMODACYJNE POLSKICH FORM I LEKSEMÓW. Człony nieakomodowane i wyrazy poza związkami.
12. 16 I – PROBLEMY OPISU STRUKTUR ZŁOŻONYCH. Struktury semantycznie złożone wyrażane zdaniem pojedynczym. Definicja i granice zdania złożonego oraz mechanizmy jego tworzenia. Typy zdań złożonych – opis Kazimierza Polańskiego.
13. 23 I – WYPOWIEDZENIA NIEZDANIOWE W POLSZCZYŹNIE. Pojęcie i typy wypowiedzeń niezdaniowych w ujęciu Marka Wiśniewskiego.
14. 30 I – INNE PŁASZCZYZNY WYPOWIEDZENIA. Składniki treści. Problemy referencji. Modalność oraz jej odzwierciedlenie w składni wypowiedzenia. Struktura tematyczno-rematyczna. Problem szyku.

#### LEKTURY:

- A. Bogusławski, *Problems of the Thematic-Rhematic Structure of Sentences*, Warszawa 1977.
- D. Buttler, *Innowacje składniowe współczesnej polszczyzny (Walencje wyrazów)*, Warszawa 1976.
- R. Grzegorzczkova, *Wykłady z polskiej składni*, Warszawa 2002.
- J. Kuryłowicz, *Podstawowe struktury języka polskiego: grupa i zdanie*, w: *Problemy składni polskiej*, Warszawa 1971.
- Z. Klemensiewicz, *Zarys składni polskiej*, Warszawa 1957.
- V. Mathesius, *O tak zwanym aktualnym rozczłonkowaniu zdania*, w: *O spójności tekstu*, red. M. R. Mayenowa, Wrocław 1971.
- T. Milewski, *Stanowisko składni w obrębie językoznawstwa*, w: *Problemy składni polskiej*, Warszawa 1971.
- K. Polański, *Składnia zdania złożonego w języku górnołużyckim*, Wrocław 1967.
- Z. Saloni, *Cechy składniowe polskiego czasownika*, Wrocław 1976.
- Z. Saloni, M. Świdziński, *Składnia współczesnego języka polskiego*, Warszawa 2007.
- S. Szpakowicz, M. Świdziński, *Zarys klasyfikacji schematów zdaniowych we współczesnej polszczyźnie pisanej*, „Polonica” VII, Warszawa 1980.
- M. Świdziński, *Schematy zdaniowe*, w: tenże, *Własności składniowe wypowiedników polskich*, Warszawa 1996.

Z. Topolińska, *Składnia grupy imiennej*, w: *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia*, red. Z. Topolińska, Warszawa 1984.

M. Wiśniewski, *Strukturalna charakterystyka polskich wypowiedzi niezdaniowych*, Toruń 1994.

Z. Zaron, *Niektóre problemy z konotacją syntaktyczną*, w: *Konotacja*, red. J. Bartmiński, Lublin 1998.